

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

EU:n ja Suomen oikeuskäytäntö

Merimetsotyöryhmä 9.12.2015
Heikki Korpelainen
ympäristöministeriö

EU:n lintudirektiivi (2009/147/EG)

5 artikla:

Jäsenvaltioiden on toteutettava, kuitenkin rajoittamatta 7 ja 9 artiklan soveltamista, kaikkien 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien yleisen suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joilla kielletään erityisesti

- a) kyseisten lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen käytetystä menetelmästä riippumatta;
- b) kyseisten lintujen pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen ja pesien siirtäminen;
- c) kyseisten lintujen munien ottaminen luonnosta ja munien hallussa pitäminen tyhjinäkin;
- d) lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin;
- e) sellaisten lintulajien hallussa pitäminen, joiden metsästäminen ja pyydystäminen ei ole sallittua.

Poikkeamisen edellytykset, 9 artikla 1) kohta

Jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa 5-8 artiklasta seuraavin perustein:

- a) -kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi,
 - lentoturvallisuuden turvaamiseksi,
 - viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan **vakavan vahingon estämiseksi**,
 - kasviston ja eläimistän suojelemiseksi;
- b) tutkimus- ja opetustarkoituksessa, kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa sekä tehdäkseen mahdolliseksi näitä varten tapahtuvan kasvatuksen;
- c) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoidusti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

Poikkeamisen muotovaatimukset, 9 artikla 2) kohta

Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa poikkeuksissa on mainittava:

- a) lajit, joita poikkeukset koskevat;
- b) pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteen ja menetelmät;
- c) vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää;
- d) viranomaisen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa ja kuka saa käyttää mitäkin välineitä, laitteita ja menetelmiä;
- e) suoritettavat tarkastukset.

Poikkeamisen raportointi, 9 artikla 3 ja 4 kohta

3. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle vuosittain kertomus 1 ja 2 kohdan soveltamisesta.
4. Komissio varmistaa käytettävissään olevan tiedon ja erityisesti sille 3 kohdan mukaisesti toimitetun tiedon perusteella jatkuvasti, että 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten seuraukset eivät ole ristiriidassa tämän direktiivin kanssa. Komissio tekee tähän liittyen aiheelliset aloitteet.

Ympäristöministeriön ohjekirje 3.3.2010

Ohjekirjeen tarkoituksena oli yhtenäistää lupakäytäntöjä. Siinä käsiteltiin poikkeusjärjestelmän sisältöä ja esitettiin suosituksia keskeisten kohtien tulkinnasta.

Yksittäisen lupa-asian harkinta on kuitenkin aina laissa säädetyn lupaviranomaisen tehtävä.

Edellytykset:

- 1) ei ristiriitaa direktiivin yleisen tavoitteen kanssa
- 2) ei muuta tyydyttävää ratkaisua
- 3) jokin 9 artiklan 1a-c kohdan perusteista täyttyy
- 4) päätös täyttää 9 artiklan 2 kohdan muotovaatimukset

Metsästyslain ja luonnonsuojelulain suhde; lintudirektiivin 7

Yleinen rauhoitusjärjestelmä on toimeenpantu LsL 38 ja 39 §:ssä; LsL lakia sovelletaan kaikkiin luonnonvaraisiin lintuihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä mainittuja riistalajeja ja rauhoittamattomia lajeja.

Metsästyslain soveltamisalan piiriin voidaan ottaa vain lajeja, jotka mainitaan lintudirektiivin liitteessä II. Merimetso muuttaminen metsästettäväksi lajiksi edellyttäisi siten lintudirektiivin liitteen muutosta.

Lintudirektiivin 7 artiklasta johtuen myös metsästettävät lajit ovat pesimä- ja kevätmuutonaikana suojelun piirissä, ja siitä voidaan poiketa vain direktiivin 9 artiklan mukaisesti (MetsästysL 41 a-d §). Muutos metsästettäväksi lajiksi ei näin ollen muuttaisi tilannetta poikkeuslupien tarpeesta pesimäaikana toteutettaviin toimiin.

Vakavan vahingon arvioiminen

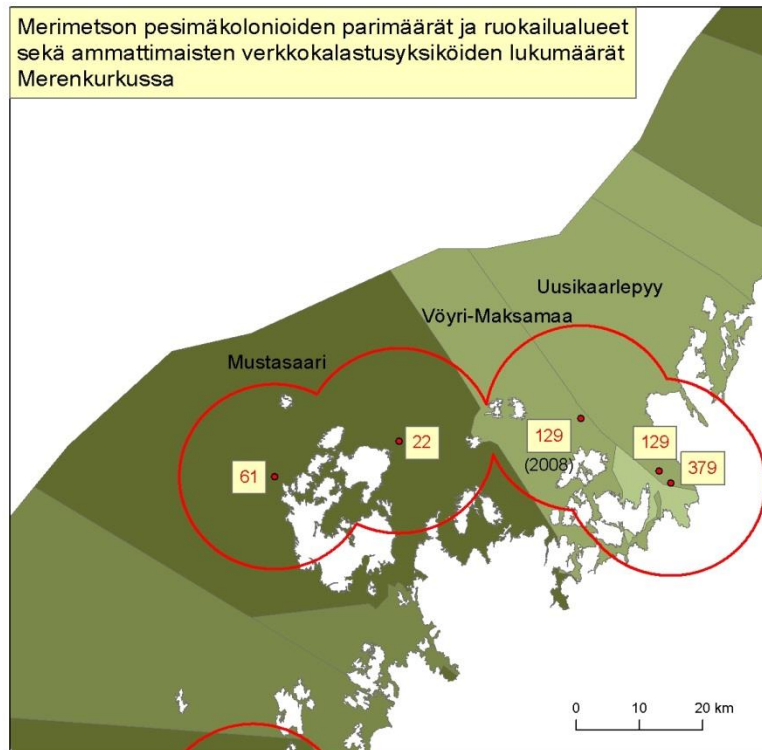
Ohjeessa pyrittiin helpottamaan arviointia olettamalla, että alueilla, joilla on

- runsaasti ammattikalastusta
- runsaasti pesimäyhdyskuntia ja niiden ruokailualueita,

katsotaan lähtökohtaisesti voivan esiintyä vakavia vahinkoja.

Vahinko on kuitenkin aina asianmukaisesti perusteltava mahdollisimman tarkkaan, kuten esim. saaliin vähentymisellä, vahingoittuneiden kalojen määrällä ja arvolla

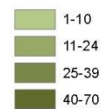
Merimetson pesimäkolonioiden parimäärät ja ruokailualueet sekä ammattimaisten verkkokalastusyksiköiden lukumäärät Merenkurkussa

• Pesimäkoloniat ja pesivien parien määrät 2009 (yhteensä 720 paria)

□ Pesimäkolonioiden ensisijaiset ruokailualueet (oletettu säde 15 km)

Ammattimaiset verkkokalastusyksiköt kunnittain 2008

©Maanmittauslaitos lupa nro 7/MML/09

©SYKE

ELY-keskusten merimetsoa koskevat poikkeuspäätökset 2001-2014

Tarkastelluista 68 hakemuksesta:

- 23 hakemusta hylättiin
 - Ei ongelma-alueilla, ei keskeisillä kalastusalueilla, tai ei merimetsokolonioita, tai ei selvitystä hakemuksen tueksi
- 45 poikkeusta myönnettiin
 - Useimmat tutkimustarkoituksiin
 - 13 päätöstä kalavesille koituvan vakavan vahingon estämiseen

Hallinto-oikeuksiin valitettiin 16 päätöksestä

- 13 ratkaisussa katsottiin, että selvitys vakavasta vahingosta on riittämätön, eikä lupaa olisi tullut myöntää.
- 7 ratkaisussa hakijan valitus hylättiin
- 1 tapauksessa HaO pysytti lupapäätöksen katsoen perustelut vakavista vahingoista riittäviksi

KHO:2014:44

- ELY myönsi 150 merimetson ampumisluvan ”ei ongelma-alueille”
- KHO katsoi päätöksen lainvastaiseksi

ELYn olisi tullut neuvotella asiasta RKTL:n (nyk. Luonnonvarakeskus) ja SYKE:n kanssa (selvityksen hankkimiseksi)

”Kun merimetsoyhdykunnat eivät sijoittuneet ongelma-alueille, lintudirektiivin 9 artiklassa tarkoitetun **poikkeuksen soveltaminen edellytti eriteltyä ja täsmällistä selvitystä** artiklassa tarkoitetusta vakavasta vahingosta.”

”Alueella pesivien merimetsojen lukumäärän kasvusta huolimatta asiassa esitetyn selvityksen perusteella ei ollut mahdollista katsoa, että alueen kalavesille aiheutuneet vahingot olisivat olleet lintudirektiivin 9. artiklassa tarkoitettuja vakavia vahinkoja. **Ennen asian ratkaisemista ELY-keskuksen olisi tullut neuvotella asiasta riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa sekä tarvittaessa lausuntojen kautta hankkia asiassa sellaista selvitystä, jonka perusteella vahinkojen määrää olisi voitu arvioida muun muassa pyyntitietojen perusteella.**”

EU:ssa käytyä keskustelua pitkään

Asiaa on käsitelty useissa projekteissa (REDCAFE, INTERCAFE ym.)

Viimeisimmän ”CorMan” projektin tuloksena on luotu nykytietämyksen kokoava sivusto:

The EU Cormorant Platform

http://ec.europa.eu/environment/nature/cormorants/home_en.htm

Komission tulkintaohje 2013

Yleisiä periaatteita:

- Tapauskohtainen harkinta
- Hyväksytään, että vahinkojen todistaminen suoralla näytöllä on usein vaikeaa
- Pelkän merimetson esiintymisen perusteella ei kuitenkaan voida tehdä automaattisesti johtopäätöstä vakavuudesta

Great cormorant

*Applying derogations
under Article 9 of the Birds Directive
2009/147/EC*

Vakavaa vahinkoa voi esiintyä, kun

- Merkittävä määrä merimetsoja aktiivisesti ruokailee alueella
- Kalaston ja kalapopulaatioiden rakenteesta voidaan päätellä, että ruokailevista linnuista mitä todennäköisimmin aiheutuu saaliin alentumista tai kalojen vahingoittumista, mikä todistettavasti johtaa vakavaan vahinkoon.
- Muita tekijöitä ei voida pitää todennäköisinä syinä kalakantojen vahingoittumiseen

Päätökseltä edellytetään, että

- Perustelut liittyvät taloudellisiin vahinkoihin kalavesille tai niihin liittyville virkistystarpeille
 - Kyse suorista tai epäsuorista taloudellisista menetyksistä
 - Osoitettavissa oleva todennäköinen lisäkustannus, tulon tai omaisuuden arvon menetys
 - Pelkkä menetyksen mahdollisuus tai vähäinen (C-247/95), normaaliksi liiketoiminnan riskiksi luettava haitta ei ole ”vakava vahinko”.
 - Poikkeuksella tavoitellaan vahingon ehkäisyä
 - Ei vain reagointia tapahtuneeseen vahinkoon, vaan tavoitteena ehkäistä suurella todennäköisyydellä muutoin myös tulevaisuudessa tapahtuvia vahinkoja.
 - Vahingon tulee ilman poikkeustoimia olla vakava.
 - Luvan myöntäjällä todistustaakka

Päätösten selvät ja riittävät perustelut välttämättömiä

Muotovaatimusten täyttämisestä

- EUTI:n ratkaisuissa korostettu tarkkaa noudattamista (C-118/95, C-247/85)
 - Muotovaatimusten noudattamisen tarkoituksena on poikkeusten rajaaminen vain siihen mikä on välttämätöntä
- Tulkintaohjeen muotoilut väljempiä:
 - Esim. päätöksen osoittaminen laajemmalle joukolle voi olla hyväksyttävää
 - Jos se on välttämätöntä ja selvästi määritelty päätöksessä
 - Jäsenmaiden todetaan käyttäneen ajallisesti, alueellisesti tai kiintiöihin perustuvia määrittelyjä

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kiitos mielenkiinnosta